nişoara Drouet), care fusese în mănăstirea Filles-Dieu şi în mănăstirea du Tresor, dintre Gisors şi Magny ; maica Saint-Joseph (domnişoara de Cogolludo) ; maica Sainte-Adelai'de (domnişoara d'Auverney) ; maica Misericorde (domnişoara de Cifuentes), care n-a putut să reziste regimului prea aspru) ; maica Compassion (domnişoara de la Miltiere, primită la şaizeci de ani, împotriva regulamentului, foarte bogată) ; maica Providence (domnişoara de Laudiniere) ; maica Presentation (domnişoara de Siguenza), care a fost stareță în 1847; în sfîrşit, maica Sainte-Celigne (sora sculptorului Cerachi), care a înnebunit; maica Sainte-Chantal (domnişoara de Suzon), care a înnebunit.

Mai era, printre cele mai frumoase, o fată încîntătoare, de douăzeci şi trei de ani, din insula Bourbon, scoborîtoare a cavalerului Roze, pe care în lume o chema domnişoara Roze, iar aici i se spunea maica Assomption.

Maica Sainte-Mechtilde, avînd în seama ei cîntul şi corul, se folosea bucuroasă de eleve. îşi alegea de obicei o gamă întreagă, adică şapte eleve între zece şi şaisprezece ani, cu glasuri şi staturi potrivite, pe care le punea să cînte în picioare, aliniate una lîngâ alta după vîrstă, de la cea mai mică pînă la cea mai mare. Asta alcătuia pentru ochi un fel de nai viu al lui Pan ' alcătuit din îngeri.

Dintre surorile celelalte, pe care elevele le iubeau cel mai mult, era sora Sainte-Euphresie, sora Sainte-Marguerite, sora Sainte-Marthe, care dăduse în mintea copiilor, şi sora Saint-Michel, al cărei nas lung le făcea să rîdă.

Toate femeile astea erau blînde cu copiii. Călugărițele nu erau aspre decît cu ele înşile. Nu se făcea foc decît la internat, iar mîncarea, față de cea din mănăstire, era aci mai aleasă. Afară de asta, o mulțime de îngrijiri. Numai că, atunci cînd vreo elevă trecea pe lîngă o călugăriță şi încerca să-i vorbească, călugărița nu-i răspundea niciodată.

Această regulă a tăcerii făcuse ca, în toată mănăstirea, vorba să nu fie îngăduită făpturilor omeneşti şi să fie

[1] Personaj mitologic : zeitate pastorală, înfățișată întotdeauna de vechii greci cu un nai.

trecută lucrurilor neînsuflețite. Se auzea cînd glasul clopotului bisericii, cînd clopoțelul grădinarului.

Un clopot foarte sonor, așezat la chilia de lîngă poartă şi care se auzea în toată casa, vestea prin semnale felurite, ca printr-un telegraf acustic, toate faptele vieții materiale ce urmau a fi îndeplinite şi chema în vorbitor, după cum era nevoie, pe una sau pe alta dintre cele care locuiau în clădire. Fiecare persoană şi fiecare lucru avea semnalul său. Pentru stareță se suna o dată şi încă o dată ; pentru locțiitoarea stareței se suna o dată, apoi de două ori. Intrarea în clasă se anunța prin şase lovituri urmate de alte cinci, încît elevele nu spuneau niciodată că intră în clasă, ci că merg la şase-cinci. Patru-patru era clopotul pentru doamna de Genlis. Era auzit foarte des. „Dracu-n patru !" spuneau cele mai nemiloase. Nouăsprezece lovituri vesteau un eveniment deosebit : deschiderea porții mănăstirii, înfricoşătoarea tăblie de fier, acoperită de zăvoare, care nu se clintea din balamale decît în fața arhiepiscopului.

Afară de el şi de grădinar, precum am spus, nici un alt bărbat nu intra în mănăstire. Elevele mai vedeau doi : unul era duhovnicul, abatele Banes, bătrîn şi urît, pe care puteau să-l privească din cor, printre gratii ; celălalt era profesorul de desen, domnul Ansiaux, pe care scrisoarea din care am mai reprodus cîteva rînduri îl numeşte domnul Anciot şi-I califică „un bătrîn îngrozitor şi cocoşat".

Se vede, aşadar, că toți bărbații erau aleşi cu socoteală.

Aşa era casa asta ciudată.

VIII

POST CORDA, LAPIDES [1]

După ce i-am schițat figura morală, nu e de prisos să-i arătăm în cîteva cuvinte şi configurația materială. Cititorul şi-a făcut o idee.

---

[1] După ce (am vorbit) despre suflete, (să vorbim) despre pietre (în origina] în limba latină).

Mănăstirea Petit-Picpus-Saint-Antoine umplea aproape cu totul marele trapez cuprins între strada Polonceau, strada Droit-Mur, strada Picpus şi fundătura pe care planurile vechi o numesc strada Aumarais. Aceste patru străzi înconjurau trapezul ăsta ca şanţul unei cetăţi. Mănăstirea se compunea din cîteva clădiri şi o grădină. Privită în întregime, clădirea principală era o suprapunere de construcţii hibride, care, văzute de sus, desenau destul de exact o spînzurătoare culcată pe pămînt. Braţul cel mare al furcii ocupa întreaga porţiune a străzii Droit-Mur dintre stradela Picpus şi strada Polonceau ; braţul cel mic era alcătuit dintr-o faţadă zăbrelită, înaltă, cenuşie şi severă, care dădea spre stradela Picpus ; poarta cu numărul 62 era la capătul acestui braţ. Cam la mijlocul acestei faţade, praful şi cenuşa acopereau o poartă veche, joasă şi boltită, unde păianjenii îşi ţeseau pînza şi care nu se deschidea decît un ceas sau două duminica şi în rarele prilejuri cînd sicriul vreunei călugăriţe era scos din mănăstire. Aceasta era uşa de intrare a publicului în biserică.

Cotul furcii îl forma o sală pătrată care slujea drept oficiu şi pe care călugăriţele o numeau „cămara". In braţul cel mare se aflau chiliile maicilor, ale surorilor, precum şi noviciatul. In braţul cel mic — bucătăriile, trapezăria, înconjurată de galeria mănăstirii, şi biserica. Intre poarta numărul 62 şi colţul fundăturii Aumarais se afla internatul, care nu putea fi văzut de afară. Restul trapezului îl forma grădina, care era mult mai joasă decît nivelul străzii Polonceau, ceea ce făcea ca zidurile să fie mult mai înalte în partea dinăuntru ca în cea de afară. Grădina, puţin bombată, avea în mijlocul ei, pe vîrful unui dîmb, un brad frumos, ascuţit şi conic, de la care porneau — ca nişte suliţe aşezate în cerc pe un scut patru alei mari şi, grupate două cîte două, la încrucişarea celor mari, opt alei mici, aşa încît, dacă împrejmuirea ar fi fost circulară, planul geometric al aleilor ar fi semănat cu o cruce aşezată peste o roată. Aleile, sfîr-şindu-se toate în zidurile neregulate ale grădinii, erau